

Day in a Life

✓ ดร.สนธิ อ่องนาวาสวัสดิ์
อาจารย์ประจำคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

B1

เล็กถ่านหินดีไหม?

ประเด็นการศึกษาความเหมาะสมการสร้างโรงไฟฟ้าภาคใต้ ในฐานะที่ผมมีโอกาสเข้าร่วม เราไม่ได้บอกว่าจะยกเล็กหรือไม่ ยกเล็กโรงไฟฟ้าถ่านหิน ไม่ได้คุยว่าถ่านหินดีหรือไม่ดี ประเด็น อยู่ที่ว่าพื้นที่โรงงานมีความเหมาะสมไหม?

คำว่าพื้นที่เหมาะสมหรือไม่? จะตัดสินได้อย่างไร ผมมี ประสบการณ์การทำ EIA มาเล่าให้ฟัง 2 เรื่อง

เรื่องแรก เมื่อ 20 ปีก่อน สมัยนั้นมีโครงการโรงไฟฟ้า บ้านกรูด แต่ EIA บอกว่าหินกรูดเป็นหินโสโครก ไม่ใช่เป็น แนวปะการัง โดยอ้างถึงข้อมูลการสำรวจของกรมประมง (ใน สมัยนั้นยังไม่มีการทะเลาะ)

ชาวบ้านขอให้ผมลงดำน้ำดู ยังไงก็เห็นเป็นแนวปะการัง จะสร้างสะพานเฉียดไปแล้วเอาดินมาถมก็เท่ากับฆ่าปะการัง ตรงๆ ถามกรมประมง ก็บอกว่าไม่ได้สำรวจพื้นที่ตรงนั้น จึง ไม่ได้ระบุว่าพื้นที่แนวปะการัง แต่ก็ไม่ได้เขียนว่าเป็นหินโสโครก

ข้อมูล EIA นำมาจากแผนที่กรมอุทกศาสตร์ ซึ่งปกติ ระบุว่าพื้นที่นกออกหินใต้น้ำ เพราะกรมอุทกศาสตร์ไม่ได้มี หน้าที่แยกแยะว่าตรงไหนเป็นปะการังหรือไม่เป็น

กรณีนั้นยึดเยื้อยาวนานจนทุกฝ่ายยอมรับว่ามีปะการัง อยู่ตรงนี้ กระทั่งมีการสั่งทบทวน EIA เป็นกรณีแรกๆ ของ ประเทศ และสุดท้ายก็เลยไม่ได้สร้าง

อีกเรื่องเป็นกรณีสนามบินภูเก็ต มีแนวคิดว่าจะขยาย รันเวย์ลงทะเล แต่พื้นที่นั้นมีแนวปะการังขนาดใหญ่อยู่เคียง ข้าง ห่างจากรันเวย์ไปแค่ 300-400 เมตร ถ้าต้องทำรันเวย์ ใหญ่ปานนั้นเราก็ไม่สามารถป้องกันผลกระทบต่อแนวปะการัง ได้ เคนระหัดที่เราคุยกันได้ ทำให้โครงการดังกล่าวหยุดไป ตั้งแต่ก่อนจะเริ่มทำ EIA

ด้วยปัญหาดังกล่าวจึงมี SEA หรือการประเมินสิ่งแวดล้อม เชิงยุทธศาสตร์ SEA มาเป็นเครื่องมือช่วยให้โครงการที่ จะเกิดขึ้นอยู่ในพื้นที่เหมาะสม ไม่รบกวนธรรมชาติมากเกินไป โดยเป็นการประเมินดูว่าศักยภาพด้านสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ระบบนิเวศ ฯลฯ ในแต่ละพื้นที่เป็นอย่างไร พื้นที่ ตรงไหนเหมาะ อาจรวมถึงด้านอื่นๆ เช่น แนวโน้มการพัฒนา ของพื้นที่ อาชีพ ชุมชน รายได้

SEA ถูกนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ EEC พื้นที่ท่าเรือปากบารา โดย สนข.เป็นเจ้าภาพ (กระทรวง คมนาคม)

แม้ SEA อาจไม่ตอบได้ทุกโจทย์ เพราะเพิ่งนำมาลองใช้ ในเมืองไทยอย่างจริงจัง แต่ SEA ไม่ใช่ของใหม่ สผ.ทำหนังสือ คู่มือออกมาตั้ง 6-7 ปีมาแล้ว ยิ่งเมื่อมองไปในอนาคต เรา เห็นว่า SEA คือเครื่องมือที่จะถูกนำมาใช้มากขึ้นและมากขึ้น

ทำ SEA แล้วค่อยทำ EIA ในพื้นที่เหมาะสม นั่นคือ แนวคิดการพัฒนาในยุคนี้ที่คำว่า "ความยั่งยืน" ซึ่งมีข้อดี บางประการที่เหนือกว่า EIA กล่าวคือ SEA ไม่ได้ถูกกำหนด โดยกฎหมายให้บริษัทที่ปรึกษาที่ลงทะเบียนไว้กับ สผ.เป็น ผู้ทำเท่านั้น หน่วยงานใดก็สามารถทำได้ ในกรณีมีความ ชัดแย้งบางคนอาจไม่เชื่อใจบริษัทที่ปรึกษา

แต่ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยมาช่วยกันหลายแห่งตามความ ถนัดผลอาจเป็นที่ยอมรับมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถรับประกัน ได้ว่าทุกฝ่ายจะยอมรับ แต่อย่างไรก็ดีการตัดสินใจเป็น หน้าที่ของผู้บริหาร ผมไม่มีหน้าที่บอกว่าสร้างดีหรือไม่สร้าง ดี รัฐบาลเคยขอให้ยุติ EIA ของเดิม ก็คือถอน EIA ออกมา จากการศึกษาของ สผ. ซึ่งก็ตรงกับข้อตกลงระหว่างท่าน รัฐมนตรีกับผู้ชุมนุม

รัฐบาลขอชะลอโรงไฟฟ้าไป 3 ปี แต่ชะลอแล้วจะทำ อะไร? คำตอบก็นำ SEA เข้ามาใช้ โดยกำหนดระยะเวลา ไว้ 9 เดือน เพื่อให้เกิดต้นเรื่องและไปต่อได้

หาก SEA บอกว่าสร้างได้ ก็เริ่มต้นทำ EIA กันใหม่ โดย ขอให้มันักวิชาการที่ทุกฝ่ายยอมรับมาทำ (อาจกำหนดชื่อให้ บริษัทที่ปรึกษาเลยครบ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิอยู่แล้ว) หาก SEA บอกว่าสร้างตรงนี้ไม่ไหวมั้ง ก็ลองไปดูว่าจะสร้างตรงไหน?

กระบวนการที่ควรทำความเข้าใจคือการเลือกเชื้อเพลิง ให้เหมาะสม จะเป็นถ่านหินหรือเป็นก๊าซธรรมชาติก็คงมีตัว เลือกอยู่ 2 อย่าง ซึ่งท่านรัฐมนตรีให้ กฟผ.ไปศึกษาดู ใน เดือน มี.ค.นี้ก็คงทราบ

ระหว่างนี้การปรับปรุงประสิทธิภาพของสายส่งทั้งจากภาค กลางลงไปทั้งจากโรงที่ขนอมและที่จะนะก็ต้องทำความเข้าใจ ไป รวมทั้งศึกษาพลังงานทดแทน เช่น ชีวมวล และพลังงาน หมุนเวียน โดยเฉพาะโซลาร์รูฟเสรี แบตเตอรี่ ฯลฯ

สำหรับคำถามว่า แล้วเราควรใช้ถ่านหินดีไหม พลังงาน หมุนเวียนมาแทนได้หรือไม่ ฯลฯ เป็นประเด็นนอกเหนือจาก พื้นที่ เป็นประเด็นที่คนไทยทั้งชาติต้องช่วยกันคิด ช่วยกัน ตัดสินครับ ■